

1718 18

LECTIONES PVBLICAS
DE
INCREMENTIS
ARTIS MEDICAE
EX REMEDIIS EXOTICIS
NOVITER DETECTIS
EXPECTANDIS

HABENDAS INTIMAT
ET
ARTIS SALVTARIS CVLTORES AC
BONARVM ARTIVM AESTIMATORES AD
EAS AVDIENDAS INVITAT

ABRAHAMVS VATER
PHIL. ET MED. D. ET PROF. PVBL. EXTRAORD.
NATVRAE CVRIOSORVM COLLEGA.

VITEMBERGAE,
LITERIS AVGVSTI KOBERSTEINII.

LECTIOES PRACTICAE
DE
INCREMENTIS
ARTIS MEDICAE
EX REMEDIIS EQUIS
NOVITER DETECTIS
EXPECTANDIS
HABITANDIS

ARTIS SAEVITUR
AD
TAS A
ARTIS SAEVITUR
AD
TAS A

ARTIS SAEVITUR
AD
TAS A

Q. D. B. V.

Artis salutaris, uti primam originem ac remedium inventionem, ita non minus ulteriorem culturam et incrementa soli experientiae, optimae rerum magistrae relata nos ferre debere, nemo inficias facile ibit. Quotus enim quisque historiae medicae adeo ignarus est, quem fugiat, aegros primis temporibus ad vias publicas atque atria templorum positos fuisse, ut sciscitando a praetereuntibus experirentur, an simili morbo laborarint illi, et quonam remedio utentes liberati fuerint? Non minus constat, multorum remediorum inventioni ansam dedisse animalia bruta, alia occasione

casione desumpta a signatura extrinseca, colore, odore, sapore, similitudine cum aliis vel cum partibus corporis, quamplurima vero, ne dicam omnia experiundo detecta esse. Propterea haud immerito experientiae primas in Medicina partes attribuunt tantum non omnes saniores rerum aestimatores, siquidem medicina non post rationem inventa est, sed post inventam medicinam de rationibus homines differere ceperunt. Nequetamen ideo cum Empiricis ratiocinium omne & inquisitio naturae est proscribenda e foro medico, nisi medicum brutum atque ratione destitutum concipere nobis velimus. Quemadmodum etiam ratiocinium nullum est, quod non pro fundamento agnoscit experientiam sive propriam, sive alienam, eam quidem rite institutam. Inde etiam factum est, quod Medici veteres sectis addicti, neglecta natura, tot fabulas de calido innato, archaeis, fermentis, & alia opinionum monstra in artem medicam introduxerint, a quibus ea demum liberari cepit ductu philosophiae experimentalis ac mechanicae. Idque adhuc agunt sagacissimi naturae scrutatores, quibus nil magis cordi est, quam ut corporis humani structuram ope cultri anatomici examinent, causas morborum ex sectionibus demortuorum explorent, circulum humorum vitalium experientis in liquidis institutis illustriorem reddant,
corpo-

corporum variorum naturalium, mineralium, vegetabilium et animalium vires ac efficaciam in corpus humanum propria vel aliena experientia confirmet, atque ita artis adeo necessariae incrementum promoveri allaborent. Quandoquidem vero ars longa, vita vero brevis est, et unius hominis non est omnia experiri, hinc saluberrimo consilio tot eruditorum societates exstructae, ut compositis laboribus et coniunctis viribus scientiarum perfectioni operam dent. Non sine digno encomio praetermittenda a me est Academia Naturae Curiosorum Germaniae, licet Ea laudes meas multis modis superet, cuius membra Medici non tantum Germani, sed aliarum quoque nationum clarissimi atque experientissimi sua in praxi, circa speciales morborum causas, remediorum singularium efficaciam, et applicandi modum observata, in disitis orbis terrarum regionibus comparata, publici iuris faciunt, e quo instituto magna certe utilitas ad artem nostram non potest non redundare. Vt taceam alia, quibus ars salutaris in dies perficitur, sola mihi nunc res est cum studio Materiae Medicae, quod certe curiosum non tantum, sed etiam adeo utile ac necessarium est censendum, ut ab illius cultura magnos sibi progressus in arte medica promittere quilibet possit. Nemo for-

fan erit, qui nesciat, nostram aetatem admodum
fertilem esse proventu ac inventione novorum
remediorum, imprimis exoticorum, de quorum
admirandis virtutibus et singulari efficacia in mor-
bis pertinacissimis, authores multa encomia literis
consignata ediderunt. Dissimulandum quidem non
est, magna circumspectione hic esse agendum,
ne omnia sine exquisito examine admittamus,
neque ea plus iusto laudibus prae medicamen-
tis usitatis ac indigenis extollamus. De Medici-
na enim nostra optimo, ut ait Celeberrimus
Lochnerus, *Tract. de Belille Ephemer. Germ.* iure scri-
bere licet, quod medicorum et aegrorum plurimi
medicamentis alieno sub sole natis inhient, et
quod maxime expetatur id, quod remoto arcessi-
tur orbe. Scilicet quo rariora et cariora, eo
quoque chariora, cum tamen saepius illa, quae
pedibus calcamus cum exoticis pari passu ambu-
lent, imo saepius illa superent. Non ideo tamen
haec dicta existimemus, ut hoc ipso quicquam de-
trahatur laudi remediorum novorum quampluri-
morum, ex peregrinis ad nos regionibus allato-
rum, quorum quaedam tantam famam iure me-
ritoque adepta sunt, quoniam morbis gravissi-
mis atque pertinacissimis citam pariter ac tutam
medelam afferunt. Solus Cortex Peruvianus in-
star

star omnium exemplo esse potest, ad quem, tanquam ad sacra manchoram, in febribus intermit- tentibus tantum non ab omnibus confugitur. Quid dicamus de radice Ipecacuanha, quae paucos admodum annos in usum tracta, eminentiori virtute et fere specificè dysenteriam profligare observatur, quin etiam a Dno D. Mayo, Medico Vratislaviensi ad epilepsiam contumacem egregio cum effectu applicata est, quam, ordinariis, nihil quicquam proficientibus, sine manifesta evacuatione sedavit, ut ipse refert in observationibus ad Academiam curiosam missis Anno MDCCXVII. C. VI. of. 28. Non minorem laudem sibi quoque vendicat radix Pareira Brava, quae certissimum, citissimumque auxilium contra calculum lithontripticum a multis depraedicatur, de qua observationes admirandas refert citatus laudatissimus Lochnerus *Ephem. Germ. Ao MDCCXII. in Append.* Taceam nunc plura, quorum virtus magis nota, quam ut a me explicari indigeat, herbam Acmellae, Radicem Ninfæ, serpentariam Virginianam, aliam amaram, aliam sassafracei saporis et odoris, Lapidem del Porco, aliaque plura, cum omnes libri recentiores earum virtutibus descriptis pleni sint, et transco potius ad alia, quae vix ultra nomen nota sunt.

sunt. Plura eiusmodi per aliquot annos collegi
exotica, de quibus parum vel nihil adhuc li-
teris consignatum inveni, quae tamen virtuti-
bus singularibus praedita esse, per literas confir-
matus sum. Non possum tamen non depraedicare
hic Clarissimi Rittmeyeri, Practici apud Amstelo-
damenses felicissimi, studium singulare ac benevo-
lentiam in me eximiam, cui me plurimum pro-
pterea debere, ingenue confiteor. Inter ea autem,
quae tanquam curiosa ac rara conservo, primo no-
minandus mihi venit, lapis exiguus ratione molis,
sed pretiosissimus et efficacia summa praeditus, *Pe-
dra quadrata* a figura dictus, cuius mentionem fe-
cit Lochnerus *loc. citat.* Insignes plane laudes ibi-
dem retulit de virtute illius lithonriptica, siqui-
dem calculum non tantum pellere sed etiam po-
tenter eundem atterere, imo foetum, secundinas,
molam efficacissime promovere celebratur. Com-
mendatur praeterea ad obstructions, melancoli-
am, inflammationes, febres, aliosque plurimos mor-
bos. Hoc quidem admiratione dignum censeo,
quod aquae simplici, vel medicatae per pauca tem-
poris minuta inditus, virtutem ei suam insensibili
ac incredibili plane modo concedit, ita, ut tres vel
quatuor unciae huius aquae potae, alvum move-
ant cum nausea, et flatus imprimis, nec non uri-
nam

nam potenter urgent, quod egomet ipse in diversis subiectis aliquoties expertus sum. Eaque acti-
vitas in aqua sensibilibiter augetur, quo diutius
immergitur eidem, unde per noctem cum eo re-
posita aqua, a me exhibita alvum pertinacissime
obstipatam, vix fortissimis purgantibus cedentem
aperuit, quamobrem in affectibus antea enume-
ratis insignem effectum praestat. Transeo ad fru-
ctum, cui *Bua hatti Kittgil* nomen est, quod de-
rivatur a Bua, quo fructum, et hatti, quo cor
in lingua orientali Maleyana denotare dicuntur,
ob summam vero et exquisitam amaritiam rex a-
maroris audit. Triplicem autem eius speciem
habent, quarum prima Bua hatti Bundall, ex
arbore magna, foliis, tamarindorum similibus et
coloris albi, instructa, eaque vomitum excitat.
Altera Bua hatti pafaar, fere convenit cum Bua
hatti Kittgil, minoris tamen amaritiei et debilio-
ris virtutis confortativae aestimatur. Tertium Bua
hatti Kittgil, vomitus quoque ciet in copia as-
sumpta, alias summum stomachicum confortativum
et antifebrile est, quod amarities satis docet, un-
de ab incolis cum arecca vel Pinang masticari so-
let. Sequitur radix *Kinkin* seu *Xinkiu*, cuius ico-
nem et descriptionem reperire licet apud Ten-
Rhyne *Tract. de Aribritide*, quae Sinenfium sum-
B mum

num et quasi universale remedium existit, unde Sinica virtuosa audit. Odore levissimum quodammodo refert, sed idem multis modis antecellit aromatica fragrantia, ob quam piscinae iniecta pisces gregatim allicere fertur, et propterea virtute stomachica, aperitiva et confortativa singulari pollet. *Radix Salab*, ex Persia allata, magnam cum Palma Christi similitudinem habet, et ob substantiam pulposam tenacissimam, sale volatili impregnata, ad venerem incitandam in infuso atque decocto adhibetur. Non minus confortat, quam radix Ninsi, cui in eo antefertur, atque ideo tanquam optimum cardiacum atque carminativum, ad colicam curandam non immerito commendatur. *Radix Matalistae* alvum stimulando laxat, aequae ac Gialappa, sed multo blandius, ac ea, operatur. *Radix vero Sambrae* Americanae hydropticorum aquas citissime expurgat, in infuso ad drachmas duas exhibita, de cuius singulari effectu egregia experimenta nota mihi sunt. *Solanum Tali* est lignum croceum, cui specialem efficaciam in cholera curanda et vermibus necandis adscribunt, quod etiam confirmat sapor resinofus amarus, cum rhabarbaro conveniens. *Lignum autem vulnerarium* ex India occidentali proveniens, easdem cum ligno fraxini nostrate, ac emin-

minentiores sanguinem sistendi vires possidere dicuntur. *Lignum*, a colore aeruginoso *ferreum* dictum, in pulvere pedi podagra dolenti applicatum, dolores sedare perhibent. *Culiamba* fert fructum pomum similem, eiusque arboris cortex contra aphtas in infuso adhibetur. *Cortex* vero *Jubabae*, ob saporem mucilaginosum aromaticum et acrem, pro pectorali medicamento non incongrue venditur. *Cortex Massai* seu *Massoi*, quem et *ovinium* vocat *Rumphius in Epistola ad Ten Rhyne, Valentini Musaeo inserta*, fervidus et aromaticus est, cum quo etiam facie extrinseca et sapore, licet blandiori convenit *Aromaticus Indiae* in specie dictus, uterque confortiva ac stomachica virtute se commendat, ob quam etiam ad febres tertianas laudatur. Nunc quoque commemorandum *semen sabadilliae* vel *subadilliae*, quod saporem acrem fervidum, et instar pyrethrii causticum exhibet, ac ideo ad pellendos atque necandos pediculos in eminentiori gradu, ac *semen Staphisagriae*, et quasi specificè conducit. Ex *semine Caieputiae vel Cataputiae Indicae* oleum expressum servo, cuius aliquot guttae saccharo exceptae, *Elaeosaccharum* blandissime atque commodissime purgans praebent. *Placenta Guttae Gambae vel Catagamba*, quoad nomen videtur participare de *Gummi Guttae*, aliud vero svadet sapor

austerus gummosus instar Catechu, cum exquisita
tamen dulcedine conjunctus, et imprimis quoni-
am in phtisi et angina usum praestare perhibetur.
Quod si ex Gummi Guttae aliquid admixtum ef-
set, non tam ad hos, quam alios pectoris affectus,
tussim atque asthma conducere posset, quo tamen
sine ingredientium indagine temere quem uti pos-
se haud existimo. *Gummi Galdae* consistentia at-
que colore ceram flavam referens, maculis nigri-
cantibus interspersis, eiusdem cum ea tenacitatis,
saporis vero et odoris gratissime ac blandissime a-
romatici, singulare omnino ac temperatissimum bal-
samicum et vulnerarium medicamentum, nullatenus
calidum, cui propterea nullum inter gumma-
ta haecenus nota comparandum, multo minus ante-
ferendum, adeoque tutissime in vulneribus et ul-
ceribus internis usurpandum. Pariter *Gummi Kike-
kamalo aut Guequenemale*, odore fragrantissimo, sa-
pore aromatico acriori notat naturam exquisite
balsamicam, atque salis volatilii oleosi copiam in
resinosi concentratam, de cuius insigni usu pecto-
rali et vulnerario egregias ante plures annos ob-
servaciones a Doctissimo Dno D. Daumio, Practi-
co Zwiccaviensi literis ad Parentem datis perscri-
pta sunt. Pariter etiam *Balsamum Americanum ru-
brum*, et *Raccasar* itidem ex India occidentali alla-
tum

tum, odore et sapore gratissimo virtutes vulnerarias singulares docent. Abstineo ab enumeratione reliquorum, quae servo rariorum, inter quae sunt *Lignum Calambouc* rarissimum ac pretiosissimum, *Lignum Stercorarium*, odore singulari incrementa humana referens, *Cortex Thymiamadis*, residuum ab expressione *Styracis liquidae*, *Gummi de Look*, quod cum *Copal* convenit, *Camphora del Baros* nativa, et ob exiguam, qua obtinetur, copiam admodum rara et chara, *semen Paragrai*, vomitorium in infuso adhibendum, *semen Magaleppae*, *caryophilli Plinii*, *Piper aethiopicum*, *lapis filtrum*, *semen Acayou*, *herba Orseilles* duplex, altera ex Virginia, altera ex insulis canariensibus, e saxo crescens, qualem particulam obtinui, *oleum canangae*, *florum purulae*, *Betullis et Hypericonis* in India destillata, quippe quae partim in scriptoribus recentioribus iam tum descripta, partim penitus sunt incognita. Haec vero haecenus recensita publici iuris hac occasione facere volui, ut eruditis ansam exhibeam, quo ulterius naturam eorum perquirant, et si quae plura de iis comperta habeant, eadem in sanitatis humanae emolumentum patefaciant, quoniam quamplurimorum locus natalis atque usus adhuc dum maxime obscurus. Facem nobis ea in re accendere poterunt, quibus datum est regiones istas lon-

go terrarum marisque tractu a nobis diffitas peragrare, aut qui in emporiis Europae celeberrimis cum hominibus inde redeuntibus conversantur. Mihi nunc sufficiat, quod ea in augmentum artis, peregrinando apud exteros, et post illud tempus continuato literarum commercio collegerim, quae nunc in usum studiosae iuventutis vertere est animus. Quandoquidem enim Dei Immortalis favente gratia factum est, ut **Serenissimus ac Potentissimus Dominus, Dominus FRIDERICVS AVGVSTVS, Poloniarum Rex et Elector Saxoniae, Clementissimus Patriae Pater** provinciam docendi Medicinam extra ordinem mihi demandaret, non solum privatim, uti haecenus consuevi, sed etiam publice in posterum, auditorum meorum commodis omnibus modis inserviendi, nullam occasionem praetermittam. In lectionibus igitur publicis, die Mercurii atque Saturni ab hora secunda ad tertium a meridie vi muneris mihi concessi habendis, de incrementis Artis Medicae, ex remediis exoticis noviter detectis expectandis, verba in posterum faciam, exotica illa haud vulgaria, et si quae alia obtinero, demonstrabo, de eorundem natura et usu differam, et experimenta, a me aliisque

que instituta communicabo. Non potest non hoc institutum magnam afferre utilitatem artis medicae studiosis, siquidem non omnibus concessum est, exteris nationes adire, et horum notitiam sibi comparare, et si cui obtingat, tanto maiorem fructum ex eo capere poterit. Privatim pergam ab hora VIII. ad IX. ante, et hora III. ad IV. post meridiem docere Praxin, et hac finita Chirurgiam et Medicinam forenses incipiam. Ab hora X ad XIam continuabo materiam Medicam, qua ad finem perducta, prope diem Pharmaciae et formularum conscribendarum leges tradam. Ab hora II. demum ad III. post meridiem, Anatomiam explicare superiori hebdomade aggressus, in docendo et discendo occupatus ero, praeter binas horas, die Mercurii et Saturni lectionibus publicis impendendas. Hyeme vero instante Collegium Chemicum, uti quotannis facere solitus sum, aperiam, et iis quoque, qui curiosa amant, chymiam curiosam atque artis docimasticae fundamenta tradam, et experimentis, eam in rem instituendis demonstrabo. Praestat enim Chymia multiplicem utilitatem, aliam quidem in elaboratione medicamentorum, aliam in examine corporum naturalium rite instituto, aliam in dirigendis atque perficiendis artibus mechanicis in specie metallurgica atque vitraria. Propterea

pterea quoque illa varie tractari potest et debet,
medice nimirum, cum e corporibus educimus ea,
quae ad sanitatem praeservandam, restaurandam at-
que confirmandam sunt idonea, & physice, quan-
do corpora variis ignis gradibus ac menstruis tracta-
mus, eorum compagem dissolvimus, et naturam in-
teriolem, adhibita quidem debita in ratiociniis cir-
circumspectione, cognoscimus. Hoc ipso autem
non tantum pleraque remedia chimica inventa
sunt, sed etiam artibus antea dictis multum lu-
cis accessit, quod nemo facile inficias ibit. Id
igitur agam, ut Auditorum meorum curiositati ac
cupiditati pro viribus satisfaciam. Quibus haec mea
studia placebunt, quandocumque me accedere, et
officia quaevis gratissima a me expectare poterunt.

Valete et Favete. Dominic. IV. post Trin. Fest.

Ao. M DCC XVIII.

ULB Halle

3

005 708 540

1718 18

LECTIONES PVBLICAS
 DE
INCREMENTIS
ARTIS MEDICAE
EX REMEDIIS EXOTICIS
NOVITER DETECTIS
EXPECTANDIS
 HABENDAS INTIMAT
 ET
 ARTIS SALVTARIS CVLTORES AC
 BONARVM ARTIVM AESTIMATORES AD
 EAS AVDIENDAS INVITAT
ABRAHAMVS VATER
 PHIL. ET MED. D. ET PROF. PVBL. EXTRAORD.
 NATVRAE CVRIOSORVM COLLEGA.

VITEMBERGAE,
 LITERIS AVGVSTI KOBERSTEINI.

